

HNE: Nef

Sinusitis (skútabólga)

Einkenni

Nefrennsli, grænt hor, væg hitahækkun, þrýstingshöfuðverkur og verkir í andliti.

Orsakir

Ofnæmi, vírus, bakteríur og sveppir

Greining

Skoðun. Röntgenmynd. CT. MRI.

Meðferð

Sýklalyf. Bólguþéttandi lyf. Skolun. FESS skurðaðgerð í slæmum tilfellum.

FESS- Functional endoscopic sinus surgery

Tækjabúnaður

Farið er með speglunartæki um nasir og inn í nefhol.

Aðgerð

Opnað inn í sinusa og slímhúðasepar fjarlægðir Sett er tróð upp í nös/nasir í lok aðgerðar sem yfirleitt er fjarlæggt einum til þremur dögum síðar.

Aðrar nefaðgerðir

Caldwell-luc:

Kjálkaholuaðgerð. Er gerð vegna langvarandi sinusitis. Farið eru inn í sinus maxillaris úr munni um skurð í fellinguna milli eftir varar og tannholds

HNE: Nef (cont)

Septumplastic:

Rétting á skökku miðnesi oftast til að bæta öndun. Tróð eða spelka sett í nef í lok aðgerðar sem yfirleitt er fjarlæggt einum til þremur dögum síðar.

Conchotomia:

Klippt á miðnefskel í nefholi til að bæta öndun um nef. Stundum gert um leið og septumplastic.

Nefbrot

Algengi

Nefið er sá líkamspartur sem oftast brotnar

Orsakir

Algengast vegna slysa eða áfloga

Einkenni

Verkur, blæðing, aflögun á nefinu**

Fylgikvillar

Nef stífla getur valdið mænuvökvaletka

Meðferð

Kæla sem fyrst til að draga úr bólgu og blæðingu. Hafa hærra undir höfði. Skurðaðgerð nær alltaf gerð til lagfæringar.

Frestun skurðaðgerðar

Gerð ef mikil bólga í andliti

Hjúkrun sjúklinga eftir sinus- og nefaðgerðir

Hafa hærra undir höfðinu 30-45° hækkun

Fylgjast með sjúklingi m.t.t.

1. Blæðingar frá nefi

2. Sjónskerðing

Hjúkrun sjúklinga eftir sinus- og nefaðgerðir (cont)

3. Verkir

4. Sýkingar

5. Fráhvörf

Umbúðarskiptingar Eftir þörfum, oftast með tróð.

Tíð munnhrensun

Kæling á nefi

Skipta á umbúðum eftir þörfum- (eru oftast með tróð sem ekki á að eiga við)

Kæling á nef

Hvetja til að drekka vel

Verkjameðferð

Hjúkrunarmeðferð eftir nefaðgerðir

Skipta á umbúðum eftir þörfum- (eru oftast með tróð sem ekki á að eiga við)

Kæling á nef

Hvetja til að drekka vel

Verkjameðferð

Fræðsla um eftirmeðferð

Forðast snýta sér og hnerra fyrstu 3-5 dagana á eftir

Ekki lyfta þungu né beygja sig fram

Geta búist við - ekki rembast – svörtum/dökkum forðast hægðatregðu hægðum

Geta búist við mari kringum augu og nef

Hafa samband við hiti, auknir verkir, lækni ef merki um graftalegt sem kemur sýkingu; í umbúðir

Taka sýklalyf skv. fyrirmælum læknis

Taka því rólega í nokkra daga

By doramarin

cheatography.com/doramarin/

Not published yet.

Last updated 24th September, 2022.

Page 1 of 5.

Sponsored by [ApolloPad.com](https://apollopad.com)

Everyone has a novel in them. Finish

Yours!

<https://apollopad.com>

Líffærafræði

Sinuses (Skútar)

Fjögur pör af loftfylltum holum í andlit-sbeinum

Maxillary - kinnholur

Frontal - ennisholur

Ethmoid – milli ennisholu og kinnholu

Sphenoid - fleygbeins

Hlutverk

Framleiða slím í nefholi

Raddómun (vocal resonance)

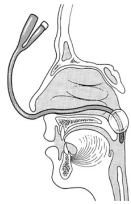
Sýkingar í sínusum

Afrennsli stíflast við kvef, sýkingar geta orðið langvinnar. Sýkingum og stíflum geta fylgt miklir verkir og langvinnar bólgur

Nefblæðing

Nefblæðing

Foley cateter

Rapid rhino

Skjaldkirtilsbrotnám

- Partial Thyroid Lobectomy
- Subtotal Thyroidectomy
- Thyroid Lobectomy
- Total Thyroidectomy: Þá er allur skjaldkirtillinn tekinn
- Thyroid Lobectomy with Istmusectomy

Aðgerð á skjaldkirtli og kalkkirtlum

Thyroidectomy (aðgerð á skjaldkirtli)

Partial Thyroid Lobectomy

Thyroid Lobectomy

Subtotal Thyroidectomy

Total Thyroidectomy: Þá er allur skjaldkirtillinn tekinn

Thyroid Lobectomy with Istmusectomy

Hjúkrun sjúklunga eftir skjaldkirtilstöku (Thyroidectomy) og / eða kalkkirtlatöku (parathyroidectomy)

Hækka undir höfðalagi, 30-45°

Fylgjast með einkennum blæðingar

Fylgjast með ummáls háls

Erfiðleikar með öndun /kyngingu

Þröngar umbúðir

Fylgjast með lífsmörkum

Sýkingar

Taugaskaði

Kalsíum skortur

Einkenni

Aðgerð á skjaldkirtli og kalkkirtlum (cont)

Lækkun á se kalsíum

Trousseau's sign: Spasmi á hendi þegar blóðþrýsingsmælir er hertur að hendi (sjá B)

Chvostek's sign: Potað andlit og munnvik brosir (sjá A)

Ef grunur; taka blóðprufur

Fylgikvillar kalsíumskorts

Meðferð: Kalsíum gluconat í æð

Thyroid storm: Mjög sjaldgæft; ójafnvægi í skjaldkirtilshormónum

Eftir aðgerð á skjaldkirtli: Í aðgerð eða fyrstu 18 klst.

Einkenni: Hraður hjartsláttur, hiti, ógleði, ofsa kvíði, óróleiki, coma

Meðferð: Minnka einkenni, laga hátt skjaldkirtilshormónalevel í blóði

Tons/nefblæðing

Höfðalag upphækkað
 Reisið sjúkling vel upp í rúmi, látið halla sér fram
 Hafa sog tilbúið við rúm sjúklings
 Ef nefblæðing- klemma nefið saman
 Kæling við háls/nef
 Vökvagjöf í æð
 Inj. Octostim eða cyklocapron samkvæmt fyrirmælum

Gefa verkjalyf, róandi og ógleðistillandi lyf
 Fylgjast með lífsmörkum
 Ef mikil blæðing, panta blóðprufu og fylgjast með blóðhag
 Hringið eftir aðstoð ef blæðing er mikil eða stöðvast ekki

Hjúkrun sjúklunga eftir hálskirtlatöku

Post op Höfuð, blæðing, verkir, kæling

Hafa hækkað undir höfðalagi
 Fylgjast með blæðingu
 Fylgjast með verkjum og líðan
 Gefa kalda drykki og klaka

Fræðsla

Forðast í 1-2 vikur... Hósta, hnerra, ræskja og reyna á sig

Drekka mikið og borða mjúkt fæði í 1-2 vikur

Munnhirða

Búast við

Verkjum í kringum 10 daga
 Verstu verkir post 4-8 degi op

Hjúkrun sjúklunga eftir hálskirtlatöku (cont)

Aukin blæðingarhætta 7-10 degi þegar hrúðrið dettur af

Í nokkra daga.. Hitaslen, dökkar/svartar hægðir

Skurðaðgerðir á hálsi

Hálskirtlataka (Tonsillectomy)
 Skjaldkirtilstaka (Thyroidectomy)
 Munnvatnskirtlataka (Parotidectomy)
 Kalkkirtlataka (Parathyroidectomy)
 Barkakýlistaka (Laryngectomy)
 Radical neck dissection

Eitlataka vegna krabbameins

UPP (uvulopalatoplasty):
 Úfur og hluti mjúka gómsins fjarlægður

UPPP
 UPP, en þá er einnig gerð tonsillectomy (hálskirtlataka)

Tilgangur UPP og UPPP
 UPP/UPPP eru gerðar í þeim tilgangi að opna betur öndunarveg og bæta kæfisvefn og hrotur.

Tracheostomia (barkarauf)
 Gert er op á barka til að tryggja opin öndunarveg

Hjúkrun sjúklunga með sýkingar í hálsi

Fæða
 Yfirleitt fastandi eða fljótandi

Vökvajafnvægi
 Vökvagjöf í æð

Lyf
 Hitlækkandi, súrefnismeðferð + sýklalyf

Lega
 Hvetja til að sitja við drykkju vegna kyngingarörðuleika. Hafa hærra undir höfði

Lífsmörk
 ÖT og súrefnismettun

Stuðningur
 Nærvera

Sýkingar og bólgur í hálsi

Tegundir sýkinga og bólgna í hálsi

Epiglottitis and (barkakýlisloksbólga)
 Laryngitis (barkakýlisbólga=
 Pharyngitis (kokbólga)
 Tonsillitis (hálsbólga)
 Mónonucleosis (einkyrningasótt)

Alvarleiki Sýkingar í hálsi geta verið lífshættulegar, bólgan getur valdið öndunarerfiðleikum og sjúklingar eiga á hættu að kafna

Krabbamein í barkakýli

Barkakýli er í efsta hluta barkans
Í því eru raddböndin
5 til 10 íslendingar greinast árlega
Tóbak, áfengi, krónískt laryngitis, ofnotkun
raddar og fjölskyldusaga auka líkur

Hjúkrun brottmál barkakýlis

PRE OP

Fræðsla, samband við sjúklingasamtök; ný
rödd. Breytt líkamsmynd

Post op

Gjörgæslumeðferð eða nótt á vöknun

Lega Hafa hækkað undir höfðalagi
30-45°

Fylgjast Gæði, dýpt, tíðni. Súrefni eftir
með öndun þörfum

Meta þörf Slím úr barkatúbum munn og
fyrir sogun nefi

Trache- Hreinsa og skipta um
ostomy umbúðir

Munnhr- a.m.k. x 2/dag
einsun

Eftirlit með skurðsári

Eftirlit með Dren, þvagleggur og
slöngum magaslanga

Næring og Gefa næringu
vökvaj-
afnvægi

Meta verki og líðan

Tanventill Hreinsun og kennsla á
hreinsun (sjúklingur og
aðstandnedur)

Talþjálfun hjá talmeinafræðingi

Að missa barkakýlið

Ekki er hægt að endurlífga á hefðbundin
hátt
Finna hvorki bragð né lykt
Einmanaleiki, kvíði og þunglyndi
Breytt líkamsmynd
Skert lífsgæði
Bakflæði og ropar
Fistlamyndanir
Mega ekki fara í sund, bað eða stunda
siglingar
Fáir sjúklingar en við getum rekist á þá hvar
sem er í heilbrigðiskerfinu

Barkarauf-tracheostomy

*Oft eru sjúklingar með tracheostomy í
stuttan tíma, t.d. á gjörgæslu. Það verður
algengara að sjúklingar á almennum
deildum séu með tracheostomy*

Skilgreining

Gert er op/rauf á barka til að tryggja opin
öndunarveg. Túpa er þá sett í raufina og
öndun fer fram í gegnum hana. Hægt er
að fjarlægja túpu ef ekki er þörf á henni
lengur.

Ábendingar

- Oftast þegar fólk lendir í slysi
- Ef það getur ekki andað eðlilega
Krabbamein, sjúkdómar; öndunarbilun
- Langvarandi öndunaraðstoð
MND og MS

Hlutir sem þurfa að vera við rúm sjúklings

Sog , sogleggir, hanskar og vatn

Súrefni, súrefnisglas með sæfðu vatni

Öndunarbelgur og maski

Tracheostomiutúpur

ein af sömu stærð og ein númeri minni
en sjúklingurinn er með

Barkarauf-tracheostomy (cont)

Sprautu (5 eða 10 ml) og Xylocain krem

Bjalla

Verkþættir

Soga eftir þörfum

Fylgjast með cuffi

Sárameðferð

Skipta á umbúðum, hirða um húð
kringum stomiuna og undir böndunum

Munnhreinsun

Gefa næringu

Tjáning og gefa sjúklingum tíma

Talventill + cuff

Aldrei setja talventil á túbu þegar loft er í
cuffi. Ef cuff er á túpunni þá kemst loftið
ekki út aftur

Talventill

Einstefnuloki

Raddmyndun

Loft dregið inn um ventil, kemst ekki
aftur út um ventil. Fer upp, framhá túbu
og í gegnum raddbönd. Þannig myndast
rödd

Barkaraufartúpur

Tracheostomy cuff

Tracheostomy tubes may have a cuff.
This is a little balloon at the end of the
tube which can help to 'seal off' the
airway. An inflated cuff can reduce the
chance of material being inhaled or
'aspirated' into the lungs by offering a
degree of 'airway protection.

Barkarauf-tracheostomy (cont)

Uppsetning tracheostomy

Einföld túpa með cuffi (belgur sem blásinn er upp) er alltaf sett fyrst

Alltaf hafa cuff uppblásið til að byrja með

Þetta hindrar ásvelgingu

Verkþættir

Fylgjast með cuff þrýsting, fara seinna yfir í tvöfalda túbu.

Cuff þrýstingur

Fylgjast með x1 á vakt

Tvöföld túba - er með innri túbu.

Sett upp eftir ca 1 viku.

Mun einfaldara að hreinsa og hugsa um sjúkling með tvöfalda túpu

Túbur

Barkaraufartúpur

Einföld með cuffi

Tvöföld án cuffs

Cuff þrýstingsmælir

Sogun

Sogun úr munn, stómíu og túpu

Verkþættir

Nota granna leggi ef hægt er

Byrja vakt á að tékka sögi

Er það það virkt og poki ekki yfirfullur

Aldrei nota sama legg í stómíu/túbu sem verið notuð í munn

Sýkingarhætta

Soga sterílt

og hámark 10 sek í einu

Stífluð barkarauf Hvað á að gera?

Fer eftir því hvort túpa er einföld eða tvöföld

Ef túba er tvöföld

Fjarlægja innri túbu og þrifa hana. Koma aukatúbu fyrir á meðan.

Ef einföld

Reyna að soga upp úr túbu

Ef gengur ekki

Dreyfa 0,5 – 1 ml af NaCl ofan í túpuna og soga.

Gæti þurft að endurtaka

þetta er aðeins gert í neyðartilfellum vegna hættu á ásvelgingu

Ef ennþá andnauð

Kalla á lækni og fá aðstoð við að skipta um túpu

Ef algjör stífla

Klippa á bandið, taka túbu af. Setja nýja túbu í sama númeri eða númeri minna.

Sogun (cont)

Fyrirbyggja stíflu

NaCl friðarpípa; viðheldur raka og allt mýkra.

Mjög þykkt

Gefa mucomyst friðarpípu. Íhuga hvort sjúklingur sé fá nægan vökva

C

By doramarin
cheatography.com/doramarin/

Not published yet.
Last updated 24th September, 2022.
Page 5 of 5.

Sponsored by [ApolloPad.com](https://apollopad.com)
Everyone has a novel in them. Finish
Yours!
<https://apollopad.com>